

octubre 1981

SERRA D'OR

A VALÈNCIA, ELISEU CLIMENT

Francesc Pérez i Moragon

PACTES PITJORS QUE BOMBES?

Joan Fuster

TÀRREGA: TEATRE AL CARRER

Xavier Fàbregas

passar el dia, empènyer l'any

i mai més ben dit, això

«Qui dia passa, any empeny...» I, afortunadament, vaig «passar» aquell dia: vull dir que les bombes em deixaren illès. De l'epítodi, n'ha restat una certa desolació en el meu domicili. M'han fet malbé parets, portes, reixes; molts llibres han rebut contusions —algunes, irreparables— i dibuixos i pintures que m'estimava en gran manera han quedat ennegrits o estripats; una quantitat de fitxes i d'apunts, dispersos o perduts, representen una feina enorme de recuperar. Tot això, però, pot tenir remei, a la curta o a la llarga. L'important és que hi he sobreviscut. Bé: tampoc no és qüestió de posar èmfasi a la cosa. M'hauria fotut sortir-ne afectat per ferides doloroses: una mort instantània, en canvi, l'hauria trobada correcta. A la meua edat —a l'edat que jo subjectivament m'atribueixo—, les il·lusions són escasses i un comença a pensar si no haurà donat tot el rendiment que humanament podia donar. Sigui com sigui, la supervivència em deixa on era: davant la màquina d'escriure. L'ofici i les conviccions continuen com sempre. Per què no? No en tinc d'altres.

Les reflexions que suggereix l'anècdota podran ser més o menys vàlides: de moment, no hi són, ni vàlides ni no vàlides. Hi ha hagut, i l'agraeixo, una afectuosa onada d'adhesions, de protestes, d'efusió multitudinària. Però l'examen «polític» del fet i de les seves repercussions, ¿qui gosaria emprendre'l? Escèptic com sóc, tampoc no espero. Com no espero cap resposta política. Quan fa tres o quatre anys m'affligiren amb els primers explosius, van incoar una paperassa tècnicament anomenada «atesat», que passava després a la consideració d'un jutge. Ara han fet igual. Però ni aleshores ni avui, després d'aquest pas, no se'n farà res. La impunitat dels agressors, ¿és declaratoria o deliberada? Un cert terrorisme sembla ser objecte de vigilància i de persecució; l'altre terrorisme, o un altre terro-

risme, acaba oblidat en els arxius judicials. Realment, tant se me'n dona, ara, que trobin els autors de l'atemptat i que els castiguin segons la legislació vigent. Ni els trobaran ni els castigaran. D'altra banda, el problema no és la condemna que la sentència d'un tribunal pugui produir. El problema real són unes determinades «toleràncies»...

O complicitats? No ho sabrem mai. I, entre les complicitats, sumo les complicitats morals: les de tots aquells qui, en el fons, han lamentat que les bombes de Sueca no hagin fet el dany que es proposaven fer. Són els qui volen «extirpar el càncer del pancatalanisme» i «acuchillar» no sé què (fàcil d'imaginar): vocabulari que revela fins a quin punt és prima la capa de «democràcia» amb què tracten de dissimular el seu feixisme originari. Jo no diré —Déu me'n guard!— que el senyor Tal o el senyor Tal hi estiguin implicats. L'acció, l'han deguda realitzar uns altres feixistes, més sincers i dels qui no enganyen ningú. Però no hi ha dubte que els de l'«extirpar» i de l'«acuchillar» s'haurien alegrat força si l'operació hagués tingut uns resultats més sinistres. Aquest sector de la política valenciana —i els seus homòlegs de tot arreu— no s'està de res, i, en el cas concret del problema nacionalitari, no ha regatejat recursos per crear-hi una ferocitat estúpida i confusionària. I pensar que, sovint, en les maniobres parlamentàries, aquesta mateixa gent rep el suport de vots i d'aliances per part de «minories» obligades a mantenir actituds oposades!

Jo vull, ací, despersonalitzar l'accident. Al capdavant, l'he superat. Seria un error, tanmateix, traure-li la importància d'índici que arrossega, i, sobretot, no veure-hi les connexions implícites, que segurament tendiran a oblidar o a escamotejar no pocs dels qui gallegen de defensar projectes de llibertat i d'assentir a les afirmacions nacionals. Pot

semblar lògic o oportú «pactar» als alts nivells de la «política d'Estat». Cal anar-hi molt amb compte. De vegades, el «pacte» es converteix en pura connivència, i ja a tots els nivells, i ningú no hauria d'estranyar-se si, després, l'instint del ciutadà normal i corrent en dedueix les interpretacions més expeditives. Quan ens sentim temptats de ficar «tots» els polítics en el mateix sac de la desconfiança o del desencant és perquè hi ha motius que ho abonen. «Ells», la «classe política», ofuscada pel poder, no se n'adonen. I ho comprenc: el poder és el seu objectiu, la seua obligació. Però hi ha unes fronteres de principis que, per a segons qui, fa mal de travessar. Si els acuséssim de «còmplices dels còmplices», ho refusarien virtuosament. I tanmateix...

No em creuré mai que el «pacte» amb els qui propugnen «extirpar» i «acuchillar» sigui un pacte lícit, per més justificacions que hi vulguin posar. Els «pasillos» i les sales del Congrés, a Madrid, són escenari permanent d'aquesta mena de confabulacions, d'aparença asèptica però de conseqüències fosques. I qualsevol tema pot ser-ne matèria. El poble sempre n'ha estat la víctima, perquè el mal no és d'avui, i potser durarà tota la vida. Ara: uns límits, sí que hi ha d'haver. O la «política» deixa de ser política per esdevenir —en una «democràcia», s'entén— pura «tomadura de pelo». Aquests anys de l'anomenada «transició» n'han proporcionat molts exemples: massa. I prospera l'escepticisme. És el que «ells» volen? Però, al costat de l'escepticisme, creix una altra cosa: una amenaça... No m'agradaria acabar aquesta nota amb un accent pessimista. Passem el dia, empenyem l'any: d'acord. I no tot és bufar i fer ampolles: d'acord, també. De tota manera, hem d'anar alerta, i mirar que no ens ensarronin. En algun moment, he arribat a pensar que són pitjors els pactes que les bombes... — JOAN FUSTER.